

OVERZICHT WETGEVING BIJ AFZET EINDPRODUCTEN VAN MESTBE- EN VERWERKING

Oktober 2022

Deze publicatie kadert binnen het MIP3-project 'Nutricycle – groene kunstmest uit mest en digestaat'.

Auteurs: Céline Schollier, Emilie Snauwaert (beiden VCM), met ondersteuning van Jason Van Driessche (DLV - Innova Energy),

Herziening 2022: Astrid D'Haene, Thomas Vannecke en Mattie De Meester (allen VCM)

Disclaimer

Het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking heeft de grootste zorg besteed aan de publicatie van deze brochure, maar kan in geen geval gehouden worden tot een resultaatsverbintenis of andere aansprakelijkheid mochten bepaalde vergissingen aan haar waakzaamheid ontsnapt zijn.

Deze brochure werd opgesteld op basis van een vrije vertaling van de van toepassing zijnde wetgeving. Ook werd de website van de Vlaamse Landmaatschappij veelvuldig geraadpleegd. Het VCM vzw kan in geen geval aansprakelijk gesteld worden voor eventuele gevolgen bij het toepassen van de voorschriften zoals ze in deze brochure zijn weergegeven.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt zonder de schriftelijke en uitdrukkelijke toestemming van het VCM vzw.

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
1 EUROPESE WETGEVING	7
1.1 VERORDENING (EG) 1013/2006	7
1.1.1 Export mestproducten	7
1.2 VERORDENING (EG) 1069/2009	9
1.2.1 Export van verwerkte mestproducten	9
1.2.2 Export van niet-verwerkte mest.....	13
1.2.3 Aandachtspunten bij de verordening (EG) 1069/2009	17
1.3 VERORDENING (EU) 2019/1009	17
1.3.1 Export van verwerkte mest	18
2 FEDERALE WETGEVING	20
2.1 HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 28 januari 2013	20
2.1.1 Handel in verwerkte mestproducten	20
2.1.2 Handel in niet-verwerkte mest.....	24
3 GEWESTELIJKE WETGEVING	25
3.1 MESTSTOFFENDECREET.....	25
3.1.1 Handel in niet-verwerkte en verwerkte mestproducten	25
3.1.2 Afzet naar niet-cultuurgrond in Vlaanderen	27
3.2 VLAREMA.....	29
WETGEVING TOEGEPAST OP VLAAMSE MESTVERWERKINGS-PRODUCTEN	33
Dunne fractie digestaat	33
Struviet	36
Ammoniumsulfaat.....	37
NK-concentraat	38
CONTACT	40
BIJLAGEN	41

INLEIDING

In deze brochure wordt een overzicht gemaakt van de verschillende wetgevingen waar bij afzet van eindproducten van mestbe- en verwerking aan moet worden voldaan.

Er wordt een onderscheid gemaakt of het eindproduct al dan niet 'verwerkt' (gehygiëniseerd) is en per afzetmarkt (binnen/buiten Vlaanderen). Daarnaast is telkens een onderscheid gemaakt in de eindproducten afkomstig van een verwerkingsinstallatie die enkel mest verwerkt en installaties die aan co-verwerking van mest en organisch-biologische afvalstoffen (OBA's) doen.

Volgens het Mestdecreet worden mestverwerking, mestbewerking en exporteren als volgt gedefinieerd:

- **mestverwerking:**
 - a) het exporteren van (ruwe) pluimvee-of paardenmest;
 - b) Het exporteren van andere dierlijke mest dan pluimveemest of paardenmest, op basis van een expliciete en voorafgaande toestemming van de bevoegde autoriteit van het land of de regio van bestemming;
 - b) het behandelen van dierlijke mest of andere meststoffen, waarna de stikstof en de fosfor, die aanwezig is in de dierlijke mest of in de andere meststoffen, een van de volgende behandelingen ondergaat:
 - de stikstof wordt niet opgebracht op landbouwgrond in het Vlaamse Gewest, behalve in tuinen, parken en plantsoenen;
 - de stikstof wordt behandeld tot stikstofgas;
 - de stikstof wordt behandeld tot kunstmest.
- **mestbewerking:** het behandelen van dierlijke mest of andere meststoffen, waarna de nutriënten vervat in de dierlijke mest of andere meststoffen op Vlaamse landbouwgrond worden opgebracht. Voorbeelden van mestbewerking zijn vergisting en scheiden in dunne en dikke fractie
- **exporteren:** dierlijke mest of andere meststoffen vervoeren naar een bestemming buiten het Vlaamse Gewest.

De afzet naar parken, plantsoenen en particuliere tuinen (niet-cultuurgrond) wordt binnen Vlaanderen dus aanzien als mestverwerking, en wordt daarom ook opgenomen in deze brochure.

Op de eindproducten van mestbe- en verwerking zijn zowel op Europees, federaal en regionaal vlak verschillende regelgevingen van toepassing. Op Europees vlak gelden de **Verordening (EG) 1069/2009**, **Verordening (EU) 2019/1009** (ter vervanging van de VO (EG) 2003/2003) en de **Verordening (EG) 1013/2006**. Op federaal niveau is het **Koninklijk Besluit van 28/01/2013 betreffende de handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten** van kracht, terwijl op regionaal vlak het **Mestdecreet** en het **VLAREMA** van toepassing zijn.

In volgende tabel wordt een overzicht van de wetgeving gegeven die van toepassing is voor elk eindproduct. Telkens wordt tussen haakjes de bevoegde administratie weergegeven.

Tabel 1: Overzicht wetgeving bij afzet eindproducten van mestbe- en verwerking (vanaf 2022). Tussen haakjes wordt de bevoegde administratie weergegeven.

	Export buiten Vlaanderen (a)			Afzet binnen Vlaanderen Naar landbouwgrond / niet-cultuurgrond	
	Verwerkt (=gehygiëniseerd)		Niet-verwerkt	Verwerkt	Niet-verwerkt
	Zuiver dierlijke mest	Eindproducten uit coverwerking mest en OBA's			
Verordening 1069/2009 (Europees)	X (Mestbank/FAVV)	X (Mestbank)	X (Mestbank)		
Verordening 1013/2006 (Europees)	X (Mestbank) (b)	X (Mestbank) (b) (c)	X (Mestbank) (b)		
Verordening 2019/1009 (Europees) (e)	X (FOD/FAVV)	X (FOD/FAVV)			
KB 28/01/2013 (Federaal)				X (FOD/FAVV)	X (FOD/FAVV)
VLAREMA (Gewestelijk)				X (d) (OVAM)	X (d) (OVAM)
Mestdecreet (Gewestelijk)	X (Mestbank)	X (Mestbank)	X (Mestbank)	X (Mestbank)	X (Mestbank)

- a) Enkel van toepassing binnen de EU.
- b) Voor de export van mest die aan de erkenningseisen van de Verordening (EG) 1069/2009 voldoet, is de Verordening (EG) 1013/2006 niet van toepassing. Niettegenstaande eist Frankrijk wel de toepassing van deze verordening voor mest die niet aan de NF U-normen voldoet.
- c) De Duitse deelstaat Niedersachsen past voor de export van gehygiëniseerde meststoffen met OBA's als enige wél de Verordening (EG) 1013/2006 toe.
- d) Bij eindproducten van co-verwerking.
- e) Deze verordening is optioneel. Indien hieraan niet wordt voldaan, kan de meststof, volgens de KB 28/01/2013 afgezet worden in Vlaanderen.

Zowel in Tabel 1 als verder in deze brochure wordt enkel de wetgeving besproken voor gebruik en handel/export binnen de EU.

Voor **export buiten de EU** kunnen, afhankelijk van het land van bestemming (dat het eindproduct al of niet als een afvalstof beschouwt), bijkomende eisen aan het product worden gesteld of zijn er bepaalde procedures niet meer van toepassing. Het is dus belangrijk vooraf goed te informeren bij het land van bestemming of de export is toegestaan en of er een certificaat wordt geëist door de bevoegde overheid van het invoerende derde land. Er kan immers worden geëist dat het FAVV garandeert dat producten uitgevoerd vanuit België aan bepaalde sanitaire, fytosanitaire eisen, voedsel- en/of voederveiligheids-eisen voldoen. Deze garantie wordt afgeleverd onder de vorm van een certificaat.

CONTACT

Voor meer informatie kunt u terecht op de website van het FAVV (<http://www.favv.be/exportderdelanden/>) of bij de LCE van uw provincie.

1 EUROPESE WETGEVING

1.1 VERORDENING (EG) 1013/2006

Verordening betreffende **de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen**:

- Tussen lidstaten, binnen de Gemeenschap of met doorvoer via derde landen;
- Die uit derde landen in de Gemeenschap worden ingevoerd;
- Die uit de Gemeenschap naar derde landen worden uitgevoerd;
- Tussen derde landen met doorvoer via de Gemeenschap.

Een afvalstof is 'elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen' (gedefinieerd in artikel 1 van de Richtlijn 2006/12/EG).

De verordening maakt onderscheid tussen afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing en afvalstoffen bestemd voor verwijdering. De afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing worden ingedeeld in de groene en oranje lijst.

1.1.1 Export mestproducten

De export van niet-verwerkte mest en verwerkte mestproducten van en naar andere Europese lidstaten is geregeld in de Europese Verordening (EG) 1069/2009. **Voor de export van mest die aan de erkenningseisen van de Verordening (EG) 1069/2009 voldoet, is de Verordening (EG) 1013/2006 niet van toepassing.** Niettegenstaande eist **Frankrijk** wel de toepassing van deze verordening voor mest die niet aan de NF U-normen voldoet. Ook de Duitse deelstaat **Niedersachsen** past voor de export van gehygiëniseerde meststoffen met OBA's als enige wél de Verordening (EG) 1013/2006 toe.

Procedure

Eén van de betrokkenen bij het vervoer moet optreden als initiatiefnemer. Gewoonlijk is dit de mestvoerder, maar het kan evenzeer de producent zijn. In de terminologie van de Verordening (EG) 1013/2006 wordt de initiatiefnemer "de kennisgever" genoemd.

Alvorens een aanvraag in te dienen, moet de kennisgever met de ontvanger een **contract** opmaken waarin het volgende aangegeven wordt:

- aard en hoeveelheid van over te brengen dierlijke mest;
- dat de kennisgever verplicht is de afvalstoffen op eigen kosten terug te nemen als de overbrenging niet voltooid is zoals voorzien of in strijd met de Verordening (EG) 1013/2006 is vericht;

- dat de ontvanger verplicht is kennis te geven aan de Mestbank ingeval de mest verder wordt overgebracht naar een ander land;
- dat de ontvanger verplicht is zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 30 dagen na de nuttige toepassing, aan de kennisgever een verklaring te verstrekken dat de mest op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze een nuttige toepassing heeft gekregen.

In bijlage 1 vindt u een type contract (Franstalige versie).

Voor het grensoverschrijdend transport moet een aanvraag ingediend worden. Deze aanvraag is van toepassing voor grensoverschrijdend transport van:

- alle afvalstoffen bestemd voor verwijdering
- afvalstoffen van de oranje lijst
- niet-genoemde afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing

De aanvraag dient te gebeuren door middel van een "begeleidend document". Dit document bestaat uit twee delen: "het **kennisgevingsformulier**" en "het **vervoersdocument**" (voorbeelddocumentformulieren in bijlage 2). Bij de uitvoer van afvalstoffen uit het Vlaamse Gewest, dient u een kennisgevingsdossier in bij de OVAM.

Afvalstoffen van de groene lijst die bestemd zijn voor nuttige toepassing, moeten vergezeld gaan van een document zoals vermeld in artikel 18 van de Verordening. De vorm en inhoud van het document staan vast en zijn te vinden op de [website van OVAM](#).

Voor de gedetailleerde procedure van grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen, wordt ook verwezen naar de [website van OVAM](#) waar een uitgebreide handleiding beschikbaar is.

De andere manier om mest af te zetten in Frankrijk, zonder te moeten voldoen aan de Verordening (EG) 1013/2006 is mogelijk indien voldaan wordt aan de NF U-normering. Dan kan het transport voor dierlijke mest die voldoet aan de NF U-normering doorgaan, mits gebruik van de mestafzetdocumenten van de Mestbank, in combinatie met een goedgekeurd formulier 'Aanvraag om dierlijke mest uit te voeren' (bijlage 3).

Meer info zie de VCM-brochures "Exportregelgeving mestproducten voor de Duitse afzetmarkt" en "Exportregelgeving mestproducten voor de Franse afzetmarkt".

CONTACT

Voor meer informatie kunt u terecht bij OVAM via een [contactformulier](#) of tel.: 015/284 284.

1.2 VERORDENING (EG) 1069/2009

De Verordening (EG) 1069/2009, met uitvoeringsverordening (EG) 142/2011, stelt de gezondheid voorschriften vast inzake niet voor menselijke consumptie bestemde **dierlijke bijproducten**. De Verordening (EG) 1069/2009 is van toepassing in alle lidstaten van de Europese Unie.

De Verordening stelt veterinaire en volksgezondheidsvoorschriften vast voor het verzamelen, vervoeren, opslaan, hanteren, verwerken en gebruiken of verwijderen van dierlijke bijproducten, om te voorkomen dat deze producten een risico voor de gezondheid van mens of dier vormen.

Bedrijven die bovenstaande activiteiten uitvoeren, dienen over een door de overheid uitgereikte erkenning te beschikken, welke pas kan worden verleend indien aan alle gestelde eisen is voldaan.

De Verordening bevat eveneens voorschriften voor het in de handel brengen en, in bepaalde specifieke gevallen, de export en doorvoer van dierlijke bijproducten en afgeleide producten.

De dierlijke bijproducten waarop de Verordening van toepassing is, worden onderverdeeld in drie categorieën en dit op basis van mogelijke sanitaire risico's. Mest of materiaal dat mest bevat, is conform deze Verordening ingedeeld als '**categorie 2-materiaal**'.

1.2.1 Export van verwerkte mestproducten

De Verordening (EG) 1069/2009 legt voor het in de handel brengen van **verwerkte mest en afgeleide producten uit verwerkte mest** volgende voorwaarden op (Verordening (EG) 142/2011 Bijlage XI, Hoofdstuk I, afdeling 2)

- de producten moeten afkomstig zijn uit een inrichting die erkend is door de bevoegde autoriteit, de Mestbank (zie 1.2.1.1);
- de producten moeten een warmtebehandeling hebben ondergaan van 70°C gedurende minimaal 1 uur of een daaraan gelijkwaardige behandeling (**hygiënisatie**). Een gelijkwaardige behandeling kan door de bevoegde autoriteit (Mestbank) toegestaan worden als de aanvrager bewijst dat de procesparameters ervoor zorgen dat de biologische risico's tot een minimum worden beperkt. Het alternatieve proces moet daarom gevalideerd worden waarbij onderzocht wordt in hoeverre onder thermofiele omstandigheden tijdens het proces al hygiënisatie van het materiaal optreedt. Deze validatie moet erkend worden door de Mestbank;
- de producten moeten vrij zijn van Salmonella (afwezig in 25 gram eindproduct) en nagenoeg vrij van Enterobacteriaceae (volgens meting van het aëroob kiemgetal: <1.000 kolonievormende eenheden/gram eindproduct);

- De producten moeten zo opgeslagen worden dat verontreiniging of secundaire besmetting en vochtigheid na behandeling tot een minimum worden beperkt. Daarom moeten verwerkte mest en verwerkte producten uit mest:
 - i) opgeslagen worden in goed afgesloten en geïsoleerde silo's of adequate opslagloodsen, of
 - ii) opgeslagen worden in deugdelijk gesloten verpakkingen zoals plastic zakken of bigbags.

De Verordening bepaalt dat voor het in de handel brengen van verwerkte mest en verwerkte producten uit mest deze moeten voldoen aan bepaalde normen (Bijlage XI Hoofdstuk I - Afdeling 2 - d):

Normen

Representatieve monsters van de mest, die tijdens of onmiddellijk na de verwerking in het bedrijf worden genomen om het proces te bewaken, moeten aan volgende normen voldoen:

Escherichia coli: $n = 5, c = 5, m = 0, M = 1000$ in 1 g;

of

Enterococcaceae: $n = 5, c = 5, m = 0, M = 1000$ in 1g;

en

representatieve monsters van de mest, die tijdens de opslag bij het technisch, biogas- of compost-productiebedrijf of bij de uitslag van die producten uit de betrokken bedrijven worden genomen, moeten aan volgende normen voldoen:

Salmonella: geen in 25 g: $n = 5, c = 0, m = 0, M = 0$

waarbij

n = aantal te testen monsters;

m = drempelwaarde voor het aantal bacteriën; het resultaat wordt als bevredigend beschouwd als het aantal bacteriën in geen enkel monster groter dan m is;

M = maximumwaarde voor het aantal bacteriën, het resultaat wordt als onbevredigend beschouwd als het aantal bacteriën in één of meer monsters gelijk is aan of hoger ligt dan M ; en

c = aantal monsters waarvoor de bacterietelling een resultaat tussen m en M te zien mag geven en waarbij het monster nog als aanvaardbaar wordt beschouwd als het resultaat van de bacterietelling voor de overige monsters niet hoger is dan m .

Verwerkte mest en verwerkte producten uit mest die niet aan deze normen voldoen, worden als niet-verwerkt beschouwd.

Voor compost of gistingsresiduen van de omzetting van dierlijke bijproducten of afgeleide producten in biogas bepaalt de Verordening dat deze moeten voldoen aan volgende normen (Bijlage V Hoofdstuk III - Afdeling 3 - b):

Normen

Representatieve monsters van de gistingsresiduen of de compost, die tijdens of onmiddellijk na de verwerking in het biogas- of compostproductiebedrijf worden genomen om het proces te bewaken, moeten aan volgende normen voldoen:

Escherichia coli: $n = 5$, $c = 1$, $m = 1000$, $M = 5000$ in 1 g;

of

Enterococcaceae: $n = 5$, $c = 1$, $m = 1000$, $M = 5000$ in 1 g;

en

representatieve monsters van de gistingsresiduen of de compost, die tijdens de opslag bij het biogas- of compostproductiebedrijf of bij de uitslag van die producten uit de betrokken bedrijven worden genomen, moeten aan volgende normen voldoen:

Salmonella: geen in 25 g: $n = 5$, $c = 0$, $m = 0$, $M = 0$

waarbij

n = aantal te testen monsters;

m = drempelwaarde voor het aantal bacteriën; het resultaat wordt als bevredigend beschouwd als het aantal bacteriën in geen geval groter is dan m ;

M = maximumwaarde voor het aantal bacteriën, het resultaat wordt als onbevredigend beschouwd als het aantal bacteriën in één of meer monsters gelijk is aan of hoger ligt dan M ; en

c = aantal monsters waarvoor de bacterietelling een resultaat tussen m en M te zien mag geven en waarbij het monster nog als aanvaardbaar wordt beschouwd als het resultaat van de bacterietelling voor de overige monsters niet hoger is dan m .

1.2.1.1 Erkennung van categorie 2-verwerkingsbedrijven

Een categorie 2-verwerkingsbedrijf (inname mest) moet in het bezit zijn van een **erkenning** van de bevoegde overheid, de **Mestbank**.

De Verordening (EG) 1069/2009 omvat zowel **vereisten** voor de **mestverwerkingsinstallatie** als voor de **eindproducten**:

- verwerkte mest en verwerkte producten uit mest mogen enkel worden verhandeld of geëxporteerd als ze afkomstig zijn van een erkende installatie;

- de eindproducten zijn onderworpen aan vereisten zoals een verplichte hygiënisatie op minstens 70 °C gedurende minstens 1 uur, waarbij tijd-temperatuurregistratie en microbiële analyses van het eindproduct de hygiënisatie helpen garanderen;
- een strikte scheiding tussen reine en onreine zone.

Bij de aanvraag voor erkenning van een mestverwerkingsinstallatie moet een dossier worden ingediend bij de Mestbank bestaande uit het formulier 'aanvraag van een erkenning in het kader van Verordening (EG) 1069/2009' (bijlage 4) en een ingevulde checklist met bijlagen. In die checklist staan de vereisten waaraan uw installatie moet voldoen om in aanmerking te komen voor erkenning. Afhankelijk van het type mestverwerkingsinstallatie bestaat er een checklist:

- 1) voor biogasinstallaties zonder pasteurisatie ('light'-erkenning)
- 2) voor biogasinstallaties met pasteurisatie
- 3) voor composteerinstallaties
- 4) voor bedrijven voor de vervaardiging van organische meststoffen en bodemverbeters
- 5) voor opslagbedrijf van afgeleide producten van mest met bestemming organische meststoffen (= bedrijven waar verwerkte mest wordt opgeslaan)
- 6) voor opslagbedrijf van onverwerkte mest (bv. biologie)

De checklists voor de aanvraag van een erkenning vindt u terug op de website van de VLM Mestbank (www.vlm.be > Mestbank > Formulieren en registers > Formulieren Mestbank > Mestverwerking > Verordening dierlijke bijproducten). Daar vindt u ook een overzicht van de [erkende labo's](#) die microbiële analyses van mest uitvoeren (Tabblad Doelgroepen > Laboratoria en staalnemers > Erkende labo's en staalnemers).

Het verwerkingsbedrijf wordt door de Mestbank gecontroleerd. In het kader van een aanvraag tot erkenning of hernieuwing van erkenning wordt het bedrijf voorafgaandelijk verwittigd. In het kader van controle op de reeds afgeleverde erkenning wordt het bedrijf niet voorafgaandelijk verwittigd. Bij een controle worden alle voorwaarden van de erkenning gecontroleerd. Er wordt niet altijd een analysestaal genomen, maar dit kan gebeuren. Elk erkend bedrijf moet wel zelf 3-maandelijks een microbiologische analyse van het eindproduct laten uitvoeren. Zodra niet meer aan de erkenningseisen is voldaan, wordt de erkenning geschorst.

Erkenning van een biogasinstallatie zonder pasteurisatie

Als mest de enige grondstof van dierlijke oorsprong is die in een biogasinstallatie wordt verwerkt, kan de Mestbank (mits gunstig advies van OVAM over de andere producten dan mest) andere specifieke eisen toestaan in verband met de verplichte hygiënisatie (geen warmtebehandeling op 70°C gedurende 1 uur). De eindproducten worden dan wel beschouwd als niet-verwerkte mest (in de betekenis van de Verordening (EG) 1069/2009: 'niet gehygiëniseerd'). Hierdoor kan dit digestaat niet op export

(buiten Vlaanderen). De Mestbank stelt specifieke eisen aan een biogasinstallatie zonder pasteurisatie (hygiëne-eisen; risicoanalyse en kritische controlepunten).

1.2.1.2 Grensoverschrijdend transport verwerkte mest

Wanneer een eindpunt (end of manure) bereikt wordt van het verwerkte mestproduct, kan dit verhandeld worden onder de VO 2019/1009. Hierdoor kan het eindproduct naar alle Europese lidstaten verhandeld worden (zie verder).

Dierlijke bijproducten moeten worden verzameld, vervoerd en geïdentificeerd volgens artikel 17 en de bijhorende bijlage VIII van de uitvoeringsverordening (EG) 142/2011.

Zo moeten de producten identificeerbaar zijn tijdens het vervoer en de verpakking, het recipiënt of het voertuig moet voorzien zijn van een etiket met vermelding van de categorie en in geval van mest het opschrift "mest". De lidstaten mogen systemen opzetten of voorschriften vaststellen voor de kleurcodering van verpakkingen en het merken van dierlijke bijproducten.

Het vervoer moet gebeuren in gesloten nieuwe verpakkingen of afgedekte lekvrije recipiënten of voertuigen. Voertuigen en recipiënten die opnieuw gebruikt kunnen worden moeten schoon worden gehouden. Dit wil zeggen dat ze bij gebruik schoon en droog moeten zijn en voor zover nodig na elk gebruik gereinigd, gespoeld en/of ontsmet moeten worden.

Tijdens het vervoer van dierlijke bijproducten moet een handelsdocument, of indien vereist een gezondheidscertificaat, aanwezig zijn. Op het handelsdocument staan een aantal gegevens, zoals de datum waarop het materiaal is opgehaald, de gegevens van de ontvanger en de gegevens van de vervoerder. Het handelsdocument moet in drievoud worden opgemaakt. Het origineel blijft bij de vracht tot de eindbestemming; de producent en de vervoerder bewaren ieder een afschrift. De documenten moeten minstens 2 jaar bewaard worden.

Op 29 juli 2011 werd een wijziging doorgevoerd aan de Verordening (EG) 142/2011 (Verordening (EG) 749/2011) waardoor transporten van verwerkte mest niet langer gemeld moeten worden bij het internetloket **TRACES** (Trade control and expert system, website: <https://sanco.ec.europa.eu/traces/>). Voor transport van onverwerkte mest blijft aanmelding in TRACES verplicht (zie 1.2.2.1.).

Deze regels voor grensoverschrijdend transport zijn nog steeds verplicht met Verordening (EU) 2019/1009, zolang de meststoffen vallen onder Verordening (EG) 1069/2009. Eens ze een eindpunt hebben bereikt en onder Verordening (EU) 2019/1009 vallen, is dit niet meer van toepassing. Er is op dit ogenblik, anno 2022, nog geen dierlijke mest opgenomen onder de CMC's van Verordening (EU) 2019/1009. Er is dus nog geen eindpunt bepaald voor deze meststoffen.

1.2.2 Export van niet-verwerkte mest

Niet-verwerkte dierlijke mest kan geëxporteerd worden naar een 1069-erkende verwerker of naar landbouwgrond, mits een invoertoestemming van het land van bestemming (zie bijlage 5) .

Naar Frankrijk is het zo dat op vandaag enkel ruwe pluimvee- en paardenmest rechtstreeks naar landbouwgrond wordt afgezet. Daarbij zijn enkel exportdossiers met 1 aanbieder van pluimvee- of paardenmest (in Vlaanderen) en 1 afnemer van deze mest (in Frankrijk) toegestaan (van stal naar grond). Mestexport vanuit verzamelpunten van mest in Vlaanderen wordt dus niet toegelaten.

Alle info over de exportregelgeving naar Frankrijk vindt u terug in de VCM-brochure: 'Exportregelgeving mestproducten voor de Franse afzetmarkt'.

Bij het handelsverkeer van **niet-verwerkte pluimveemest** moet het transport vergezeld zijn van een **gezondheidscertificaat**. De niet-verwerkte pluimveemest moet daarbij afkomstig zijn uit een gebied waarvoor geen beperkingen gelden in verband met de ziekte van Newcastle of aviaire influenza. Bovendien mag niet-verwerkte pluimveemest, afkomstig van tegen de ziekte van Newcastle ingeënte koppels, niet worden verzonden naar een gebied erkend als gebied waar niet tegen de ziekte van Newcastle wordt ingeënt.

Voor de aanvraag van een gezondheidscertificaat (bijlage 6) dient contact genomen te worden met de Provinciale Controle-eenheden van het FAVV. De contactgegevens van de betrokken LCE zijn terug te vinden op de website van het FAVV: <https://www.favv-afsca.be/professionelen/contact/>.

De Lokale Controle-eenheden dienen hiervoor ten minste twee werkdagen vooraf gecontacteerd te worden met de vraag een certificerend ambtenaar in te schakelen. Een gezondheidscertificaat wordt pas afgeleverd indien het FAVV beschikt over een toelating van de lidstaat van bestemming, zoals vereist volgens de Verordening (EG) 1069/2009

Bij het handelsverkeer van **niet-verwerkte mest van paardachtigen** volstaat een **handelsdocument**. De onverwerkte paardenmest mag niet afkomstig zijn van een bedrijf waarvoor veterinaire beperkingen gelden in verband met kwade droes, vesiculaire stomatitis, miltvuur of rabiës.

Handel tussen lidstaten van niet-verwerkte mest van andere soorten dan pluimvee en paardachtigen is op vandaag enkel mogelijk in volgende gevallen:

Grensboerregeling

Handelsverkeer in niet-verwerkte mest van andere soorten dan pluimvee en paardachtigen is toegelaten indien de mest afkomstig is uit een gebied of bedrijf waarvoor geen beperkingen gelden in verband met een ernstige overdraagbare ziekte en bestemd is om onder controle van de bevoegde autoriteit te worden uitgereden op grond van hetzelfde bedrijf, gelegen aan weerszijden van de grens tussen twee lidstaten.

De Europese regelgeving die bepaalt dat exploitanten van een veeteeltbedrijf op de grens van twee lidstaten op eenvoudige wijze hun eigen gronden kunnen bemesten met eigen mest, geldt enkel indien de lidstaten in kwestie passende voorwaarden hebben opgelegd om eventuele sanitaire risico's te beheersen.

Tussen Vlaanderen en Nederland werd een grensboerregeling uitgewerkt, die in 2012 van kracht ging. Tussen Vlaanderen en Frankrijk en Vlaanderen en Wallonië bestaat geen bilaterale overeenkomst voor grensboeren.

➤ Vlaamse grensboeren met gronden in Nederland

Landbouwers met productie in Vlaanderen en gronden in Nederland of vice versa kunnen hun eigen gronden bemesten met eigen mest. Door een afspraak met de Nederlandse autoriteiten dienen deze producenten voor grensoverschrijdend transport van eigen mest naar eigen grond te voldoen aan beperkte administratieve verplichtingen. Om de toelating tot dit transport te krijgen moet de landbouwer het formulier "**Aanvraag van de registratie als grensboer**" aangetekend verzenden naar de Mestbank in zijn provincie. De registratie als grensboer geldt voor een periode van minimum één en maximaal vijf kalenderjaren.

Met dat formulier geeft de landbouwer zijn akkoord dat de aangiftegegevens en de gegevens van de mesttransporten die in het kader van de grensboerregeling worden uitgevoerd door de Mestbank en de Nederlandse Dienst Regelingen zullen worden uitgewisseld.

Die gegevens zullen gebruikt worden voor de opvolging van uw registratie als grensboer, de opvolging van de transporten die in het kader van uw registratie als grensboer uitgevoerd worden en voor de controle op de veterinaire voorschriften.

Als uw aanvraag volledig is, ontvangt u de beoordeling van uw aanvraag binnen 30 kalenderdagen nadat de Mestbank uw volledige aanvraag ontvangen heeft.

De goedgekeurde aanvraag moet tijdens het grensoverschrijdend transport aanwezig zijn in het voertuig. De landbouwer moet bij het transport ook rekening houden met de Nederlandse mestwetgeving.

Als u zelf geen erkende mestvoerder bent en het transport zelf wilt uitvoeren met eigen trekkend materiaal, moet u voor de grensoverschrijdende transporten van dierlijke mest binnen uw bedrijf geen beroep doen op een erkende mestvoerder. U moet dan zelf elk transport vóór aanvang melden op het Mest Transport Internet Lokaal (MTIL), waar u een grensboerdocument opmaakt. Dat grensboerdocument moet tijdens het transport aanwezig zijn in het voertuig.

Alle info zie website VLM (Thema's > Startpagina Mestbank > Bemesting > Transport > Grensboerregeling met Nederland). Meer info rond de Nederlandse regelgeving op de website van RVO (<https://mijn.rvo.nl>).

De 1069/2009-vereisten (invoertoestemming, gezondheidscertificaat, TRACES) zijn hier dus niet meer van toepassing.

- Export voor verwerking

De bevoegde autoriteit mag via een specifieke goedkeuring (invoertoestemming) toestaan dat op haar grondgebied andere mest dan pluimvee- of paardenmest wordt binnengebracht die bestemd is om overeenkomstig deze Verordening in een door de bevoegde autoriteit erkend 1069/2009 installatie te worden behandeld met het oog op de vervaardiging van verwerkte mest of verwerkte producten uit mest. De mest moet vergezeld zijn van een **gezondheidscertificaat**. Ook de invoertoestemming en de aanmelding in TRACES blijft vereist.

- Export naar landbouwgrond met bilateraal akkoord

Na instemming van de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst en van de lidstaat van bestemming kan andere mest dan van pluimvee- of paardenmest worden binnengebracht om op landbouwgrond van derden te worden uitgereden. De bevoegde autoriteiten houden rekening met de herkomst van de mest, de bestemming van de mest en overwegingen in verband met de bescherming van de diergezondheid. De mest moet vergezeld zijn van een **gezondheidscertificaat**. Ook de invoertoestemming en de aanmelding in TRACES blijft vereist.

- Ruwe varkensmest naar Nederland

In 2010 heeft de VLM-Mestbank samen met het FAVV en de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) een werkwijze uitgewerkt om het transport van Vlaamse, ruwe varkensmest naar Nederlandse landbouwgronden van derden en vice versa, mogelijk te maken. Hiervoor dient een uitvoertoestemming verkregen te worden van het FAVV en een invoertoestemming van NVWA. De mest moet vergezeld zijn van een gezondheidscertificaat en een mestafzetdocument van de Mestbank.

1.2.2.1 Grensoverschrijdend transport van niet-verwerkte mest

Voor de export van niet-verwerkte dierlijke mest dient één van de betrokken partijen (aanbieder, afnemer of vervoerder) bij het Europees internetloket voor **TRACES** (Trade control and expert system: <https://webgate.ec.europa.eu/sanco/traces/>) **het transport op voorhand aan te melden**.

FAVV neemt de bevoegdheid voor aanmelding in TRACES van transport van onverwerkte mest op zich, behalve voor onverwerkte paardenmest. De Mestbank neemt de bevoegdheid van het FAVV over voor TRACES-meldingen voor paardenmest aangezien een handelsdocument volstaat bij het transport van paardenmest. De aanmelding in TRACES betekent dat de Mestbank/het FAVV de bevoegde autoriteit van bestemming op de hoogte brengt van alle verzonden zendingen nadat de betrokken partij de vracht heeft aangemeld in TRACES. De betrokken partij kan voor deze aanmelding uiteraard de nodige hulp bij FAVV/Mestbank vragen. De aankomst van de zending moet in TRACES worden gemeld door de bevoegde autoriteit in het land van bestemming.

Het nummer dat verkregen wordt via de TRACES-melding moet ingevuld worden op het handelsdocument.

Voor de melding in TRACES wordt het nummer van het mestafzetdocument gevraagd (zie 3.1). De melding in het Mestbankoket dient dus eerst te gebeuren. Daarom heeft de aanbieder, afnemer of voerder de plicht om op vraag van de Mestbank een lijst met de nummers van de mestafzetdocumenten met bijhorend handelsdocument of gezondheidscertificaat aan de Mestbank te bezorgen.

1.2.3 Aandachtspunten bij de verordening (EG) 1069/2009

Elk land van de EU kan, onafhankelijk van deze Verordening, **extra eisen** stellen zoals de NF U-regeling in Frankrijk (*meer info zie de VCM-brochure: 'Exportregelgeving mestproducten voor de Franse afzetmarkt'*) of de Düngemittelverordnung in Duitsland (*meer info zie de VCM-brochure: 'Exportregelgeving mestproducten voor de Duitse afzetmarkt'*).

Bij export naar **landen buiten de EU**, bepalen de derde landen in principe zelf welke eisen zij stellen. Producten afkomstig uit het handelsverkeer of ingevoerd uit derde landen, bestemd voor afzet in België, moeten aan dezelfde sanitaire kwaliteitseisen voldoen. Producten die niet beschikken over een veterinaire erkenning kunnen enkel uitgevoerd worden met akkoord en conform de eisen van de bevoegde autoriteiten van het land van bestemming.

1.3 VERORDENING (EU) 2019/1009

De Europese verordening 2019/1009 of de 'Product Fertiliser Regulation' werd goedgekeurd op 5 juni 2019 en vervangt vanaf 16 juli 2022 de meststoffenverordening 2003/2003. De VO 2003/2003 had enkel betrekking op kunstmeststoffen uit gedolven of chemisch geproduceerde, anorganische materialen. De nieuwe verordening 2019/1009 heeft betrekking op alle soorten meststoffen zoals minerale en biologische meststoffen, bodemverbeteraars, groeistoffen enz.

VO 2019/1009 omvat nieuwe regels om meststoffen op de Europese markt te plaatsen. De verordening harmoniseert de normen uit fosfaten en organische en secundaire grondstoffen in Europa, alsook de maxima voor een reeks van verontreinigde stoffen (contaminanten, zoals Cd) in minerale meststoffen worden geharmoniseerd. Daarnaast zijn er etiketteringsvoorschriften die nageleefd moeten worden. Wanneer aan alle voorwaarden wordt voldaan, kan het product een 'CE-label' verkrijgen waardoor het overal in de EU vrij verkocht mag worden.

Binnen de verordening worden 'product function categories' (PFC) en 'Component Material Categories' (CMC) opgesteld. De eindproducten moeten voldoen aan de karakteristieken uit de PFC-lijst om een CE-label te kunnen krijgen. Daarnaast mogen CE-gelabelde producten enkel geproduceerd worden uit de aangewezen CMC-lijst.

Het CE-label garandeert landbouwers dat de meststof een minimumgehalte aan nutriënten heeft en dat het product veilig voor gebruik is. Het volgen van deze verordening om meststoffen op de markt

te brengen is vrijblijvend. Meststofproducenten zonder CE-label kunnen hun producten nog altijd op de eigen, nationale markt afzetten.

De producten resulterend uit mestverwerking vallen, indien deze enkelvoudig gebruikt worden, onder CMC 10 (afgeleide producten in de zin van Verordening (EG) nr. 1069/2009). Wanneer deze producten worden gebruikt om een samengesteld product te maken, kunnen deze onder een andere categorieën vallen. Compost valt dan onder CMC 3 (compost) en digestaat onder CMC 5 (ander digestaat dan digestaat van verse gewassen). De toekomstige categorie van RENURE-meststoffen (bv. ammoniumsulfaat of ammoniumnitraat) is onzeker onder Verordening 2019/1009. Indien dit in de toekomst erkend wordt als een kunstmestvervanger die boven 170 kg N/ha mag toegepast worden, zal het mogelijks vallen onder CMC 15 (teruggewonnen zeer zuivere materialen). Momenteel, anno 2022, wordt het nog beschouwd als een dierlijk bijproduct.

Om in de CMC-categorie opgenomen te kunnen worden, moet er een eindpunt in de productieketen zijn vastgesteld onder Verordening (EG) nr. 1069/2009. Momenteel is in het kader van deze verordening echter voor geen van bovenvermelde producten een eindpunt gedefinieerd. Voor producten resulterend uit mestverwerking is gebruik van het CE-label anno 2022 dus niet mogelijk.

1.3.1 Export van verwerkte mest

Afgeleide producten in de zin van Verordening (EG) nr. 1069/2009 kunnen in de handel gebracht worden als:

- Nationale/niet-geharmoniseerde meststof onder de voorwaarden volgens de nationale wetgeving die voldoet aan Verordening (EG) nr. 1069/2009, volgend dewelke ze in de handel kunnen gebracht worden als biologische meststoffen en bodemverbeteraars (deze begrippen worden anders gedefinieerd in VO 2019/1009)
- EU-meststof met CE-label volgens de voorwaarden beschreven in 1.3

De harmonisatiemaatregelen volgens Verordening (EU) 2019/1009 komen dus niet in de plaats van nationale wetgevingen. Het is aan de producent om te beslissen tussen onderstaande opties:

- VO 2019/1009 toepassen en CE-label op producten brengen, zo kunnen ze vrij circuleren op de markt
- Nationale wetgeving van eigen land toepassen en indien de producent het product in een ander EU-lang in de handel wil brengen, moeten regels inzake wederzijdse erkenning gevolgd worden
- Zowel volgens VO 2019/1009 als de nationale wetgeving in de handel brengen en aan de eisen van beide voldoen

Het is dus mogelijk om hetzelfde product tegelijk met en zonder CE-label te verkopen en hiervoor dezelfde productielijn te gebruiken. Er moet echter altijd rekening gehouden worden met specifieke regels voor VO 2019/1009. Zo is er bijvoorbeeld een specifieke regel voor compost en digestaat. Compostering en vergisting moeten plaatsvinden in een bedrijf waar de productielijnen duidelijk gescheiden zijn van productielijnen waar andere grondstoffen worden verwerkt dan die welke zijn vermeld in de lijsten van CMC's 3 (bodemverbeteraar), 4 (groeimedium) en 5 (remmer). Zolang het product dat niet onder het CE-label valt is afgeleid van dezelfde grondstoffen, kan de producent wel dezelfde productielijn gebruiken als de het product met CE-label.

Wanneer verschillende producten met een CE-label gemengd worden, kan de producent alsnog beslissen om het op de markt te brengen énkél volgens de nationale wetgeving.

Documentatie

De EU-conformiteitsverklaring en technische documentatie moet gedurende vijf jaar bewaard worden door de producent nadat het in de handel is gebracht. Dit geldt voor elk individueel product. Hierbij moet de technische documentatie onder meer een lijst bevatten van alle in het eindproduct gebruikte bestanddelen, met verwijzing naar de bijbehorende CMC en informatie over de oorsprong of het productieproces. Deze lijst moet alle bestanddelen bevatten, zodat geen enkel ander ingrediënt dat doelbewust in het meststofproduct wordt verwerkt, in de uiteindelijke samenstelling van dit meststofproduct wordt verwacht. Dit geldt niet voor contaminanten, aangezien deze niet opzettelijk worden toegevoegd. De producent is niet verplicht het werkelijke percentage van elk bestanddeel van het eindproduct aan te geven.

Anno 2022 zijn er geen richtlijnen over hoe kan aangetoond worden dat een product meer dan vijf jaar geleden op de markt is gebracht. Daarom worden documenten die eigendomsoverdracht aantonen het best bewaard als bewijs van het op de markt brengen. Het in de handel brengen van een product vereist namelijk een aanbod of een overeenkomst tussen twee of meer natuurlijke of rechtspersonen voor de overdracht van eigendom, bezit of enig ander eigendomsrecht met betrekking tot het betrokken product nadat de productie fase heeft plaatsgevonden.

Indien de nationale autoriteit verzoek om documentatie voor te leggen omtrent de conformiteit van een EU-meststof met Verordening (EU) 2019/1009, moet deze alle nodige documentatie kunnen verstrekken (technische documentatie, EU-conformiteitsverklaring van overeenstemming en eventueel alle documenten in verband met etiketteringsvoorschriften).

2 FEDERALE WETGEVING

2.1 HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 28 januari 2013

2.1.1 Handel in verwerkte mestproducten

De handel in de eindproducten van de mestverwerking is gereguleerd op federaal niveau. Het Koninklijk Besluit van 28 januari 2013 (vervangt het oude KB van 7 januari 1998) regelt het wettelijk kader van de **handel in meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten**.

Dit KB bepaalt dat het eindproduct moet voorkomen op de lijst in bijlage I van het besluit om te kunnen worden verhandeld in België. Deze lijst bevat een beschrijving van de normen waaraan het eindproduct moet voldoen. Indien het eindproduct niet op de lijst voorkomt, kan een ontheffing worden aangevraagd (overeenkomstig de bepalingen van artikel 5 van het besluit).

De Federale Overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, DG Dier, Plant, Voeding is bevoegd inzake dit KB voor het opleggen van de productnormen. Het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen) erkent de bedrijven van die bodemverbeterende middelen of meststoffen produceren en controleert de naleving van de productnormen zoals vermeld in bijlage I van het KB of zoals vermeld op de ontheffing.

Het KB omvat vier delen:

- een reglementerende tekst;
- tabel met de toegelaten producten (bijlage I van het KB);
- lijst met de toegelaten organische bindingsvormen voor sporenelementen (bijlage II van het KB);
- gezondheidsvoorschriften geldig voor producten en bijproducten van dierlijke oorsprong die als meststoffen worden gebruikt (bijlage III van het KB).

Dit besluit is **niet** van toepassing op producten bestemd **voor export**. Producten bestemd voor export moeten voldoen aan de landbouwkundige eisen gesteld door het land van bestemming en vallen buiten het toepassingsgebied van dit KB of zijn een EC-meststof (VO 2019/1009) en mogen dankzij het CE-label geëxporteerd worden.

De nationale wetgeving blijft namelijk bestaan naast Verordening (EU) 2019/1009. Alle producten die zijn toegelaten overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 28 januari 2013 betreffende het in de handel brengen en het gebruiken van meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten, kunnen verder in de handel worden gebracht onder de voorwaarden van dit besluit.

Dit besluit is tevens **niet** van toepassing op:

- producten in doorvoer en gedurende hun bereiding;
- natuurlijke voortbrengselen van de hoeve mits deze in hun natuurlijke staat worden verkocht.

Volgende producten worden door de FOD beschouwd als natuurlijke voortbrengselen van de hoeve:

- onbewerkte mest;
- fysisch gescheiden mest;
- effluent en slib na biologische mestverwerking, zonder inname van digestaat;
- met stallucht gedroogde mest.

Het is verboden producten die niet in de bijlage I van het KB voorkomen te verhandelen in België. Producten die mest bevatten of producten op basis van mest die niet opgenomen zijn in de bijlage I van het KB of om één of andere reden niet voldoen aan de beschrijving of de vereisten, kunnen worden toegelaten via een **ontheffingsaanvraag**.

2.1.1.1 Toegelaten producten

De tabel met de toegelaten producten (bijlage I van het KB) onderscheidt acht hoofdstukken:

- hoofdstuk I: meststoffen;
- hoofdstuk II: meststoffen op basis van secundaire elementen;
- hoofdstuk III: bodemverbeterende middelen;
- hoofdstuk IV: teeltsubstraten;
- hoofdstuk V: meststoffen die sporenelementen bevatten;
- hoofdstuk VI: meststoffen voor de aanmaak van voedingsoplossingen voor hydrocultuur en substraatteelt;
- hoofdstuk VII: aanverwante waren;
- hoofdstuk VIII: zuiveringsslib.

In vier kolommen wordt het toegelaten product als volgt omschreven:

- kolom a: typeaanduiding;
- kolom b: beschrijving waaraan het product moet beantwoorden om onder de betreffende typeaanduiding verhandeld te mogen worden (gegevens betreffende de wijze van productie en de hoofdbestanddelen);
- kolom c: vereisten (minimale gehalten aan nutriënten, maximumgehalten aan verontreinigende stoffen, andere vereisten) waaraan het product moet voldoen;
- kolom d: hoofdzakelijke hoedanigheden die het product moet bezitten en waarvan de gehalten gewaarborgd moeten worden.

➤ Hoofdstuk I: MESTSTOFFEN

Samengestelde organisch-minerale meststoffen (hoofdstuk I, afdeling II, sectie 1, e.3):

- product dat verkregen is langs chemische weg of door menging van verschillende producten uit hoofdstuk 1 (met uitsluiting van enkele) van de tabel. In het product mogen eventueel producten van hoofdstuk II worden verwerkt;
- normen: de som van de gehalten aan N, P₂O₅ en K₂O moet samen ten minste 12% bedragen. Er zijn eveneens vereiste minima voor de gehalten aan N, P₂O₅ en K₂O, respectievelijk 2%, 3% en 3%. Ten minste 40% van het gehalte aan stikstof totaal moet organisch gebonden stikstof zijn. Er dient een organisch stofgehalte te zijn van minstens 25%.

➤ Hoofdstuk III: ORGANISCH BODEMVERBETERENDE MIDDELEN

Gedroogde mest (hoofdstuk III, A):

- in de typeaanduiding moeten de namen van de diersoorten waarvan de mest afkomstig is worden aangegeven;
- product verkregen door het thermisch drogen en dat uitsluitend bestaat uit de vaste en vloeibare uitwerpselen van dieren en eventueel strooisel. Indien de benaming vooraf gegaan wordt door de aanduiding “gekorreld” mag ten hoogste 5% van één van de volgende stoffen die de korreling bevorderen toegevoegd zijn: stro, tabaksafval, cacaoafval of koffieafval;
- normen: dient ten minste 40% organische stof te bevatten;
- minimum 86% droge stof.

➤ Hoofdstuk IV: ORGANISCHE TEELTSUBSTRATEN

Potgrond (hoofdstuk IV, A):

- product met aanduiding van de grondstoffen in dalende volgorde van ingemengde hoeveelheden;
- product bestaande uit één van de grondstoffen in lijst a opgenomen of verkregen door het mengen van twee of meerdere van de grondstoffen in lijst b van de tabel opgenomen. In lijst b staat gedroogde mest vermeld;
- normen:
 - indien gebruik van micronutriënten in potgrond: extra vermelding “potgrond bevattende micronutriënten” en facultatief de gehalten aan micronutriënten in massapercent van het verse product.
 - Indien gebruik van producten voor het verbeteren van de fysische of biologische eigenschappen van potgrond:

- Vermelding van de typeaanduiding en toegevoegde hoeveelheid (in kg/m³ of ml/m³) op het etiket van de potgrond
- Facultatief waarborgen en vermeldingen voor deze producten
 - droge stof: 20%,
 - organische stof: ten minste 50% van de DS,
 - pH (water): tussen 3,5 en 7 afhankelijk van de bestemming,
 - elektrische geleidbaarheid (EC) maximaal 75 mS/m (of in µS/cm)
 - zware metalen ten hoogste (uitgedrukt in mg/kg DS): cadmium (1,5), koper (50), kwik (1), lood (50), nikkel (20), zink (200).

2.1.1.2 Procedure voor aanvraag tot ontheffing

Om een ontheffing te krijgen voor eindproducten van de mestverwerking die niet in bijlage I van het KB zijn opgenomen of voor producten die niet voldoen aan de beschrijving of de vereisten in de bijlage, moet een schriftelijke aanvraag gericht worden aan de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu op het volgende adres:

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
DG Dier, Plant en Voeding
Dienst Pesticiden en Meststoffen
Eurostation - Blok II, 7e verdieping
Victor Hortaplein 40 bus 10 - 1060 Brussel

Het is ook mogelijk om een [elektronische aanvraag](#) in te dienen.

Deze aanvraag moet vergezeld zijn van een dossier dat o.a. volgende elementen bevat:

- Samenstelling, aard en oorsprong van het product;
- Beschrijving van het productieproces;
- Landbouwkundige waarde / waarborgen;
- Een analyseverslag van een erkend laboratorium met de relevante parameter(s);
- Bestemming(en), dosering(en) en gebruiksaanwijzing(en);
- Kopie grondstofverklaring/keuringsattest (indien het product afval is*);
- Een model van het etiket/begeleidend document.

**Indien het product waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd een afvalstof is, kan er pas een ontheffing afgeleverd worden nadat het Gewest de toestemming heeft gegeven om de afvalstof te valoriseren in de landbouw (zie 3.2). Het product moet daarvoor behoren tot een positieve lijst of gedekt zijn door een grondstofverklaring/keuringsattest. In dat geval moet u ook een kopie van de grondstofverklaring of het keuringsattest bij het dossier voegen (of aantonen dat daarvoor een aanvraag loopt).*

Na de ontvangst van de aanvraag zal de dienst Pesticiden en Meststoffen u een factuur sturen voor de betaling van de **retributie** van € 1500 aan het Begrotingsfonds voor de grondstoffen en de producten.

De beslissing wordt genomen binnen de 12 maanden na het indienen van een aanvraag of, indien het dossier niet volledig is, binnen de 12 maanden na ontvangst van de bijkomende informatie.

De ontheffing wordt afgeleverd voor een periode van maximum 5 jaar en kan vernieuwd worden voor een periode van telkens maximum 5 jaar.

Volgende instanties zijn bevoegd voor afvalstoffen in België:

- Vlaams Gewest: OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij)
- Waals Gewest: OWD (Office wallon des déchets)
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: BIM (Brussels Instituut voor Milieubeheer)

2.1.1.3 FAVV-erkenning

Eenieder die meststoffen, bodemverbeterende middelen of teeltsubstraten invoert, fabriceert, bereidt, voorverpakt of doet fabriceren door een derde om ze te verhandelen, moet vooraf daartoe door het FAVV erkend zijn. Dit geldt dus ook voor producenten van spuiwater. De erkenning kan worden aangevraagd aan de hand van een aanvraagformulier (zie bijlage 7) of via [Foodweb](#). Jaarlijks gebeurt een controlebezoek door een FAVV-inspecteur. Daarbij wordt de checklist gecontroleerd (meldingsplicht, traceerbaarheid, infrastructuur, uitrusting, hygiëne, verpakking en etikettering en autocontrole).

2.1.2 Handel in niet-verwerkte mest

Algemeen geldt dat de producten die volgens de Verordening (EG) 1069/2009 niet aan de eisen voor “verwerkte mest en verwerkte producten uit mest” voldoen en bijgevolg worden beschouwd als “niet-verwerkte mest”, buiten het toepassingsgebied van het KB van 28/01/2013 vallen.

Dit KB is dus **niet** van toepassing op ruwe dierlijke mest (varkensmest, rundveemest, kippenmest, paardenmest ...) en tussenproducten.

Een uitzondering hierop is **digestaat** dat als enige dierlijke bijproducten mest en/of maagdarminhoud en/of melk(producten) en/of biest bevat en niet gehygiëniseerd moet worden overeenkomstig bijlage VI, hoofdstuk II C.14 van de Verordening (EG) 1069/2009. Een dergelijk digestaat wordt als “niet-verwerkt materiaal” beschouwd, maar heeft toch een **ontheffing nodig** voor het verhandelen in België met het oog op de toepassing op landbouwgrond.

3 GEWESTELIJKE WETGEVING

3.1 MESTSTOFFENDECREET

De opvolging en begeleiding betreffende de export van eindproducten van mestverwerking gebeurt door de Mestbank (bevoegde instantie voor het Vlaamse meststoffendecreet).

3.1.1 Handel in niet-verwerkte en verwerkte mestproducten

Het **transport** van **dierlijke mest** van of naar (landbouwgronden van) een andere exploitatie, een verzamelpunt of een verwerkingsinstallatie moet steeds gemeld worden aan de Mestbank.

Het transport gebeurt:

- ofwel door een **erkende mestvoerder** die via het Mest Transport Internet Loket (MTIL) het transport aanmeldt bij de Mestbank. Het mestafzetdocument moet door de erkende mestvoerder opgemaakt worden vóór het begin van elk transport. Binnen de 60 dagen na het transport, moet een ondertekend exemplaar van het mestafzetdocument bij de 3 betrokken partijen (aanbieder-afnemer-mestvoerder) aanwezig zijn. Dat kan een exemplaar met de originele handtekeningen zijn, of een kopie of doordruk van het exemplaar met de originele handtekeningen. Elke partij moet een exemplaar van het mestafzetdocument gedurende 5 jaar bewaren. Mesttransporten moeten ook nagemeld worden in MTIL. Dat moet gebeuren uiterlijk de zevende kalenderdag na de dag waarop het transport heeft plaatsgevonden.

- ofwel met een overeenkomst van **burenregeling**. Een burenregeling kan afgesloten worden voor de transporten van:

1. dierlijke mest tussen twee exploitaties die deel uitmaken van hetzelfde bedrijf. Dat kan over een verdere afstand dan de buurgemeente, op voorwaarde dat het bedrijf maximaal drie verschillende exploitaties heeft;

2. dierlijke mest of spuiroom geproduceerd op een exploitatie in een bepaalde gemeente naar een andere exploitatie in dezelfde gemeente of een aangrenzende gemeente;

3. champost geproduceerd op een uitbating in een bepaalde gemeente naar een exploitatie in dezelfde gemeente of een aangrenzende gemeente;

4. dierlijke mest geproduceerd op een exploitatie in een bepaalde gemeente naar een verwerkings-eenheid in dezelfde gemeente of een aangrenzende gemeente, waarbij elk transport bij aankomst op de verwerkingseenheid gewogen wordt;

5. effluent geproduceerd op een verwerkingseenheid in een bepaalde gemeente naar een exploitatie in dezelfde gemeente of een aangrenzende gemeente, waarbij elk transport bij het vertrek op de verwerkingseenheid gewogen wordt.

Het transport van mest via burenregeling kan enkel als aan volgende voorwaarden wordt voldaan:

- het transport wordt uitgevoerd door de aanbieder of de afnemer van de mest met een trekkend voertuig waarvan hij eigenaar is;
- in gevallen 2 t.e.m. 5:
 - moet de mest gelost worden in dezelfde gemeente als die van de exploitatie of uitbating van de aanbieder of in een aangrenzende gemeente;
 - moet de mest geproduceerd worden op het exploitatie- of uitbatingsadres van de aanbieder, zoals vermeld op het formulier;
 - kan de mest gelost worden in een opslag van een exploitatie.

Vanuit die opslag kan de mest:

- naar eigen gronden, horende bij dezelfde exploitatie, vervoerd worden zonder documenten;
- door de landbouwer naar een andere exploitatie van hetzelfde bedrijf vervoerd worden met een burenregeling (op voorwaarde dat het bedrijf max. 3 exploitaties heeft);
- enkel naar derden vervoerd worden door een erkende mestvoerder;
- in gevallen 4 t.e.m. 5: elk vervoer dat uitgevoerd wordt in het kader van de burenregeling moet uiterlijk 24 uur voorafgaand aan het vervoer door de aanbieder of de afnemer aan de Mestbank gemeld worden.

Elk vervoer dat uitgevoerd wordt in het kader van de burenregeling moet bij aankomst of vertrek op de verwerkingseenheid gewogen worden (weegbrug of debietmeting)

In bepaalde gevallen kan het transport met een grensboerdocument (zie 1.2.2) of een verzenddocument (zie verder).

Ook het **transport van andere meststoffen** moet steeds gemeld worden aan de Mestbank. Dit gebeurt in de meeste gevallen door een erkende mestvoerder en met een mestafzetdocument. In bepaalde gevallen (bv. bij schuimaarde) kan het transport ook met een verzenddocument gebeuren.

Elk transportmiddel dat door een erkende mestvoerder ingezet wordt voor het vervoer van dierlijke mest of andere meststoffen moet op elk moment AGR-GPS compatibel zijn.

Voor de **afzet van verwerkte mestproducten** kan in bepaalde gevallen gebruik gemaakt worden van het principe van ‘**erkend verzender**’. Hierbij treedt de mestverwerker zelf op als contactpersoon bij de Mestbank en is de transporteur niet erkend als mestvoerder. Dit kan enkel voor volgende meststoffen:

- gehygiëniseerde producten, die
 - bewerkt of verwerkt zijn in een installatie die over een erkenning in het kader van Verordening (EG) 1069/2009 beschikt;
 - in de installatie een thermische behandeling hebben ondergaan van minimaal 1 uur op 70°C of een gelijkaardig, in het kader van Verordening (EG) 1069/2009 goedgekeurd procedé;
 - afgezet worden buiten het Vlaamse Gewest of in tuinen, parken of plantsoenen.
- champost en gedroogde andere meststoffen afkomstig van een vergistingsinstallatie, op voorwaarde dat die meststoffen afgezet worden buiten het Vlaamse Gewest of in tuinen, parken of plantsoenen;
- schuimaarde, champignonsubstraat, GFT-compost en groencompost.

De aanvraag om als ‘verzender’ geregistreerd te worden gebeurt per aangetekende brief naar de Mestbank of door overhandiging van het aanvraagdokument tegen ontvangstbewijs bij de provinciale afdeling van de Mestbank.

Een erkenning als erkend verzender heeft altijd betrekking op één of meerdere meststoffen die geproduceerd of opgeslagen worden op dezelfde locatie. Als de aanvrager van de erkenning op meerdere locaties meststoffen produceert of opslaat, vraagt hij voor elke locatie een afzonderlijke erkenning als verzender aan.

De ‘erkend verzender’ moet het transport vooraf melden via het internetloket van de Mestbank, vergelijkbaar met de melding door een erkende mestvoerder. Via het Mestbankloket kan vervolgens een **verzendedocument** (vergelijkbaar met een mestafzetdocument) afgedrukt worden. De erkend verzender moet de reëel vervoerde hoeveelheid namelden via MTIL (uiterlijk de zevende dag volgend op de dag van het transport). Als het gemelde vervoer niet kan doorgaan, moet de erkende verzender, uiterlijk op de dag dat het transport volgens de melding zou doorgaan, het vervoer afmelden.

Opgelet: voor het vervoer van mest naar een derogatiebedrijf door een erkend vervoerder of via een burenenregeling is een mestanalyse verplicht. Ook de **mestaanvoer naar een mestverwerkingsinstallatie** moet op basis van een **analyse** gebeuren.

3.1.2 Afzet naar niet-cultuurgrond in Vlaanderen

De afzet van dierlijke mest in tuinen, parken en plantsoenen binnen het Vlaams Gewest wordt ook gezien als mestverwerking. Dit mag gebeuren met de volgende meststoffen:

- stalmest;
- champost;

- kunstmest;
- bewerkte dierlijke mest en andere meststoffen waarin N in dusdanige vorm aanwezig is dat slechts een beperkt deel van de N vrijkomt in het jaar van de opbrenging of waarvan de N-inhoud laag is (effluenten met attesten “uitrijden in de winter” of “niet-emissie-arm uitrijden”);
- gehygiëniseerde eindproducten afkomstig uit installaties die erkend zijn conform de Verordening (EG) 1069/2009 (mits op bijlage KB of FOD-ontheffing – zie 2.1.1).

Onbewerkte pluimveemest of dikke fractie van varkensmest kunnen dus niet naar tuinen, parken en plantsoenen worden afgevoerd.

Voor gehygiëniseerde eindproducten, die afvalstoffen van dierlijke oorsprong bevatten, bv. Digestaat uit co-vergisting of biothermisch gedroogde mest, staat op de FOD-ontheffing vermeld dat deze producten naar de particuliere markt al dan niet mogen worden afgezet. Extra vereisten (vb. zware metalen) kunnen worden opgelegd.

Voor de afzet in tuinen, parken en plantsoenen gelden ook bepaalde bemestingsnormen: er mag maximaal 80 kg P₂O₅/ha, en 170 kg N/ha opgebracht worden.

TRANSPORT

Hoe het transport dient te gebeuren, is afhankelijk van het type mest:

- Transport van effluent (met attest) dient te gebeuren met een erkend mestvoerder en met mestafzetdocument.
- Jaarlijks moet vanaf 1 augustus elk vervoer van vloeibare dierlijke mest naar een perceel in gebiedstype 2 of gebiedstype 3 gebeuren door een erkende mestvoerder. Die verplichting geldt niet als het gaat om een perceel grasland of om een blijvende teelt.
- Transport van bewerkte dierlijke producten die voldoen aan de microbiologische vereisten van de Verordening (EG) 1069/2009 gebeurt als volgt:
 - met laadvermogen > 3.500 ton: erkende mestvoerder met mestafzetdocument;
 - met laadvermogen vanaf 500 kg tot 3.500 kg of goederen die maximaal per 50 kg verpakt zijn: zonder mestafzetdocumenten, met register. Dit is alleen van toepassing als het gaat om groencompost, gft-compost of bewerkte dierlijke producten die voldoen aan de microbiologische vereisten van de VO1069/2009 of gedroogde andere meststoffen afkomstig van een vergistingsinstallatie.
 - met laadvermogen < 500 kg: zonder mestafzetdocumenten, met register. De af- en aanvoer op die manier is beperkt tot 160 kg P₂O₅ per jaar. Uitzondering: een producent van andere meststoffen of een uitbater van een verwerkingseenheid mag meer dan

160 kg P₂O₅ per jaar afvoeren naar niet-cultuurgrond als het gaat om groencompost, gft-compost of bewerkte dierlijke producten die voldoen aan de microbiologische vereisten van de EG1069/2009 of gedroogde andere meststoffen afkomstig van een vergistingsinstallatie. Een uitbater van een verwerkingseenheid mag ook meer dan 160 kg P₂O₅ per jaar ontvangen als het gaat om paardenmest. Voor landbouwers geldt deze uitzondering niet!

Indien dus geen mesttransportdocument nodig is, moet de aanbieder van de meststoffen (be- of verwerker) een 'register voor kleine mesttransporten met een transportmiddel met een klein laadvermogen' invullen (zie bijlage 8). Het register of een kopie ervan moet gedurende 5 jaar bewaard worden op de exploitatie of uitbating. De uitbater van een be- of verwerkingsinstallatie voegt dit register of een kopie ervan bij de mestbankaangifte.

Indien transport van gehygiëniseerde eindproducten vanuit een 1069/2009-erkende installatie kan dit ook gebeuren met een erkend verzender met verzenddocument, i.p.v. erkend mestvoerder. Hiervoor moet een aanvraag worden ingediend (zie 3.1.1).

CONTACT

Voor meer informatie kunt u terecht op <http://www.vlm.be>.

3.2 VLAREMA

De eindproducten van een mestbe- of verwerkingsproces, waarbij enkel dierlijke mest wordt ingebracht, worden **in Vlaanderen niet beschouwd als een afvalstof** waarop het **VLAREMA** (Vlaams Reglement inzake Afvalvoorkoming en -beheer) **van toepassing** is.

Een inrichting voor de **co-verwerking van mest en afvalstoffen** (organisch biologisch afval) is naast een mestbe- of verwerking ook een inrichting voor de verwerking van afvalstoffen. De eindstromen die deze installaties opleveren, zijn bijgevolg afvalstoffen. Afvalstoffen kunnen, mits voldaan wordt aan een aantal voorwaarden, erkend worden als grondstof (via **grondstofverklaring of keuringsattest** - zie verder) waardoor gebruik als meststof of bodemverbeterend middel mogelijk wordt.

Wanneer de afvalstof (eindproduct co-verwerking) opgenomen is in de lijst van bijlage 2.2 van het VLAREMA en als voldaan is aan de voorwaarden inzake samenstelling wordt het een grondstof. In deze lijst zijn verschillende afdelingen (aanwendingsgebieden) opgenomen. De afdeling van toepassing voor de co-verwerking van mest en organisch biologisch afval is 'het gebruik als meststof of bodemverbeterend middel' (bijlage 2.3.1 van VLAREMA).

In de eerste kolom van voormelde lijst wordt de benaming van de afvalstof weergegeven, in de tweede kolom de herkomst en de omschrijving van de afvalstof en in de derde kolom de verwijzing naar de voorwaarden inzake samenstelling.

De voorwaarden inzake samenstelling verwijzen naar de maximumgehalten aan verontreinigende stoffen (bijlage 2.3.1.A van het VLAREMA).

Een jaarlijkse analyse op volgende parameters is daarbij vereist:

- zware metalen: As, Cd, Cr, Cu, Hg, Pb, Zn en Ni;
- droge stof, zuurtegraad, organische stof, stikstof en difosforpentoxide;
- monocyclische aromatische koolwaterstoffen (BTEX).

De voorwaarden inzake gebruik verwijzen naar de maximaal toelaatbare dosering (bijlage 2.3.1.B van het VLAREMA).

Voor de overige VLAREMA-parameters en niet-genormeerde parameters wordt de risico-analyse aangevuld met een verklaring op erewoord van de producent van de grondstof (een frequent gebruikte afwijking op de analyseverplichtingen van het VLAREMA).

De grondstofverklaring bevat de volgende gegevens:

1. het dossiernummer;
2. de identificatie van de houder;
3. de naam van de grondstof en de beschrijving van het productieproces of het werk waaruit het oorspronkelijke materiaal is ontstaan;
4. de beoogde toepassing van de grondstof;
5. de voorwaarden voor het gebruik;
6. de geldigheidstermijn.

Indien een erkenning als grondstof voor het eindproduct wordt verkregen, dan wordt dit product door OVAM niet meer gezien als afval, op voorwaarde dat het eindproduct wordt toegepast conform de voorwaarden van het VLAREMA. Als het land van bestemming dan tevens oordeelt dat het product geen afval meer is, dan is de Verordening (EG) 1013/2006 niet van toepassing. Indien het product niet voldoet aan het VLAREMA en er geen erkenning als grondstof wordt verkregen (geen grondstofverklaring/keuringsattest), dan blijft dit product afval voor OVAM waarop de Verordening (EG) 1013/2006 van toepassing is.

Een kopie van de grondstofverklaring (elektronische vorm is toegestaan) vergezelt het transport. Het is de opdrachtgever van het transport die hiervoor verantwoordelijk is.

Tijdens de opslag van grondstoffen, met uitzondering van opslag bij de grondstoffenproducent, wordt, op verzoek, een kopie van de grondstofverklaring ter beschikking gesteld van de toezichthouder of de OVAM. De opdrachtgever voor de opslag is hiervoor verantwoordelijk.

Voor niet-verpakte grondstoffen moet de gebruiker altijd een kopie van de grondstofverklaring kunnen voorleggen aan de toezichthouder of OVAM. Voor verpakte grondstoffen dienen de gegevens van de grondstofverklaring op de verpakking te staan.

Indien een afvalstof gebruikt wordt als meststof/bodemverbeterend middel moet die minstens éénmaal per jaar bemonsterd en geanalyseerd worden door een erkend labo. De OVAM kan de frequentie nader specificeren. De analysegegevens moeten 5 jaar bewaard worden. Afhankelijk van de herkomst kan in overleg met de OVAM de parameterlijst, zoals bepaald in bijlagen 4.2.1 van het VLAREMA, worden beperkt.

Indien er een ontheffing wordt aangevraagd volgens het KB van 28/01/2013 voor het eindproduct afkomstig van een co-verwerking en er wordt volgens het VLAREMA een grondstofverklaring vereist dan moet deze grondstofverklaring bij de ontheffingsaanvraag worden gevoegd. De verleende, geschorste en opgeheven grondstofverklaringen staan vermeld in het register van grondstofverklaringen dat bij OVAM beschikbaar is.

Indien het eindproduct niet op de lijst in bijlage 2.2 van potentiële grondstoffen wordt vermeld, bestaat de mogelijkheid om via een procedure bij de Vlaamse Overheid het product toch te laten opnemen. Hiervoor moet een aanvraag aangetekend ingediend worden bij OVAM, met het gebruik van het standaardformulier zoals bij de aanvraag van een grondstofverklaring en volgens dezelfde procedure. OVAM bezorgt het dossier dan aan de Vlaamse minister.

Van zodra organisch-biologische afvalstoffen worden gebruikt in een biologische verwerking voor de productie van meststoffen of bodemverbeterende middelen is er in plaats van een grondstofverklaring een **keuringsattest** voor deze eindproducten (vb. compost of digestaat) vereist. Dit keuringsattest geeft bijkomende garanties aan de afnemer op niveau van het product zelf, alsook het productieproces.

PROCEDURE AANVRAAG KEURINGSATTEST

Dit attest kan worden afgeleverd door een instelling die voor het betreffende materiaal over de nodige bekwaamheid beschikt en daartoe erkend is op basis van het Algemeen Reglement van de Certificering. Het keuringsattest geeft aan dat afvalstoffen als grondstoffen gebruikt kunnen worden.

De certificeringscommissie Meststoffen – Bodemverbeterende Middelen houdt toezicht op de certificering en stelt het Algemeen Reglement van de Certificering op.

De certificering gebeurt in een aantal stappen:

- **Stap 1:** Aanvraag door de producent:
De certificeringsinstelling evalueert of de aanvraag binnen het toepassingsgebied valt. De producent ontvangt de nodige formulieren voor het opstarten van de certificering.
- **Stap 2:** Uitvoering van pre-audit en eerste staalname door de certificeringsinstelling
- **Stap 3:** Beoordeling van de keuringsactiviteiten (auditbevindingen, analyseresultaten door het labo)
- **Stap 4:** Beslissing over certificering: conform of niet conform, al dan niet met een corrigerend actieplan. In het positieve geval reikt de certificeringinstelling **een voorlopig keuringsattest** uit. Een voorlopig keuringsattest is in regel geldig voor een periode van **6 maanden**.

- **Stap 5:** Tijdens de fase van de voorlopige erkenning worden nieuwe controlemomenten ingelast: bijkomende staalnames, administratieve controles en een initiële bedrijfsaudit.
- **Stap 6:** Beoordeling van de keuringsactiviteiten (auditbevindingen, analyseresultaten door het labo)
- **Stap 7:** Beslissing over certificering: conform of niet conform, al dan niet met een corrigerend actieplan. In het positieve geval reikt de certificeringsinstelling **een volwaardig keuringsattest** uit. Een volwaardig keuringsattest is in regel geldig voor een periode van **12 maanden**.

Meer info over het keuringsattest is terug te vinden op <https://www.vlaco.be/onafhankelijke-certificering/het-vlaco-keuringsattest>.

PROCEDURE AANVRAAG GRONDSTOFVERKLARING

Een grondstofverklaring kan aangevraagd worden in het [webloket](#) voor grondstofverklaringen.

In het webloket kan u klikken op “Nieuwe grondstofverklaring toevoegen”. Het webloket geeft vervolgens aan welke informatie nodig is voor een volledige aanvraag. In het loket kunt u de status van uw dossier nagaan. Als de OVAM bijkomende informatie nodig heeft, krijgt u een mail en u kunt dit aanvullen in het loket. Ook de beslissing van de OVAM kunt u in het loket terugvinden.

De aanvraag moet ten minste de volgende stukken en gegevens bevatten:

- het volledig ingevulde standaardformulier;
- een kopie van de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit van de installatie;
- een overzicht van het proces met aanduiding van de stappen waarbij het eindproduct vrijkomt, waarvoor een gebruikscertificaat wordt aangevraagd;
- een bemonsterings- en analyseverslag van een representatief monster van de afvalstof;
- een opsomming van de gebruiksmogelijkheden van de afvalstof als grondstof.

Als de aanvraag ontvankelijk en volledig is, verleent of weigert de OVAM een grondstofverklaring bij gemotiveerde beslissing en brengt ze de aanvrager daarvan op de hoogte. In de grondstofverklaring kan een beperkte geldigheidstermijn worden opgenomen.

De OVAM verleent de grondstofverklaring voor een periode van maximaal 5 jaar.

WETGEVING TOEGEPAST OP VLAAMSE MESTVERWERKINGS-PRODUCTEN

Hieronder wordt ingegaan op de Europese, nationale en gewestelijke wetgeving, specifiek van toepassing op enkele eindproducten uit de Vlaamse mestverwerking die in het MIP-project Nutricycle onder de loep werden genomen.

NOOT: de REACH wetgeving (Registratie, Evaluatie, Autorisatie & restricties van Chemische stoffen) wordt hier niet besproken. Meer info kan bij VCM opgevraagd worden.

Dunne fractie digestaat

a. Verordening (EG) 1069/2009

Elke vergistingsinstallatie, waar dierlijke bijproducten worden ingenomen, vereist een light-erkenning 1069/2009. Indien het digestaat ook geëxporteerd wordt, is pasteurisatie vereist, en moet de installatie een full-erkenning bezitten (zie 1.2).

b. Koninklijk Besluit 28 januari 2013

Om een ontheffing te bekomen voor digestaat moet een schriftelijke aanvraag gericht worden aan de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Indien OBA's werden ingenomen, moet vooraleer een FOD-ontheffing aangevraagd wordt, een keuringsattest (zie 3.2) afgeleverd of in aanvraag zijn.

Een FOD-ontheffing wordt per type product afgeleverd. Bedrijven die bv ruw digestaat, dunne fractie digestaat, dikke fractie digestaat en thermisch gedroogd digestaat binnen België willen verhandelen hebben bijgevolg vier FOD-ontheffingen nodig.

c. Mestdecreet

Het Mestdecreet maakt onderscheid tussen digestaat afkomstig uit een vergistingsproces mét mest en zonder mest. Afhankelijk van de inputstromen valt digestaat dus onder 'andere meststof' of onder 'dierlijke mest'.

Bij co-vergisting wordt zowel mest als energiegewassen en/of organisch-biologisch afval ingenomen (OBA). In Vlaanderen worden na vergisting alle nutriënten in het digestaat beschouwd als dierlijke mest, bijgevolg ook nutriënten afkomstig van energiegewassen en OBA's. De uitrijregeling en bemestingsnormen voor dierlijke mest zijn van toepassing op het digestaat waarin mest is co-verwerkt.

d. VLAREMA

Digestaat na vergisting van dierlijke bijproducten (mest/maagdarminhoud/melk(producten))

Voor digestaat waarbij geen OBA's zijn verwerkt, is VLAREMA niet van toepassing en is er dus geen keuringsattest vereist.

Digestaat na vergisting dierlijke bijproducten/maagdarminhoud/melk(producten) en OBA

VLAREMA schrijft voor dat van zodra organisch-biologische afvalstoffen worden gebruikt in een biologische verwerking voor de productie van meststoffen of bodemverbeterende middelen, er een keuringsattest vereist is.

Per type eindproduct wordt een apart keuringsattest afgeleverd (bijgevolg moet voor elk type eindproduct een aparte ontheffing aangevraagd worden). Een nabehandeling van het eindproduct van de biologische verwerking kan bijvoorbeeld een invloed hebben op de samenstelling, eigenschappen en de gebruiksmogelijkheden. Dunne fractie digestaat bekomen na scheiding heeft daarom een verschillend keuringsattest nodig dan ruw digestaat.

Verwerking van digestaat bij derden

Volgens de visie van OVAM krijgen grondstoffen terug het statuut van afvalstof indien deze naar een verdere verwerking gaan. Bij het verder verwerken van het digestaat (dunne fractie of ruw digestaat) in een biologische mestverwerkingsinstallatie moeten deze installaties daarom erkend zijn als afvalverwerker. Naast de standaard rubriek 28.3 van VLAREM I voor mestverwerkingsinstallaties, moet ook rubriek 2.2.3 van VLAREM I (verwerken en opslaan van afvalstoffen in agrarisch gebied) opgenomen worden in de omgevingsvergunning. Het effluent na biologische verwerking van dunne fractie digestaat (met al dan niet mest) moet een keuringsattest hebben vooraleer het kan uitgereden worden op landbouwgrond. Effluent na een biologie, die geen digestaat inneemt, heeft dit keuringsattest niet nodig.

Dit heeft ook belangrijke implicaties op vlak van transport. De transportfirma die het digestaat, waarin mest is co-verwerkt met OBA's, vervoert, dient erkend te zijn als erkende mestvoerder (volgens het Mestdecreet) én als erkende afvalophaler (volgens het VLAREMA).

Wanneer deze verwerkers bovendien meer dan 75 ton digestaat per dag innemen, worden ze een GPBV-inrichting, hetgeen een zware administratieve last met zich meebrengt.

De verwerking van dikke fractie digestaat als grondstof (in compostering/biothermische droging) is wel toegelaten. De procedure voor aanvraag dient als volgt te gebeuren:

De exploitant van de vergistingsinstallatie vraagt een grondstofverklaring aan in het webloket voor grondstofverklaringen. Per type bestemming moet een afzonderlijke grondstofverklaring aangevraagd worden.

De aanvraag bevat ten minste de volgende documenten en gegevens:

1. het gewenste gebruik van het materiaal als grondstof;
2. de identificatiegegevens van de aanvrager:
 - als de aanvrager een natuurlijke persoon is: voor- en achternaam, adres, geboortedatum en -plaats, telefoonnummer en eventueel faxnummer en e-mailadres;
 - als de aanvrager een rechtspersoon is: naam, rechtsvorm, ondernemingsnummer en eventueel vestigingsnummer, adres van de maatschappelijke zetel en van de exploitatiezetel, naam en contactadres van de verantwoordelijke bij de exploitatiezetel, telefoonnummer en eventueel faxnummer en e-mailadres.
3. een kopie van de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit van de vergistingsinstallatie;
4. identificatie van het materiaal. De aanvrager geeft informatie over het digestaat of de betreffende fractie van het digestaat, die minstens bestaat uit:
 - het uitgangsmateriaal bij vergisting;
 - eventuele specifieke kenmerken;
 - een kopie van het keuringsattest van de dikke fractie.
 - schatting van de hoeveelheid digestaat of de individuele eindproducten die jaarlijks ontstaan.
5. toepassing van de het materiaal bij de ontvanger;
6. een kopie van de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit van de mestverwerkingsinstallaties die de dikke fractie wensen te verwerken;
7. gebruiksmogelijkheden: een verklaring, ondertekend door de mestverwerker, moet toegevoegd worden, waarin deze verklaart zijn eindproduct enkel nuttig toe te passen in of als meststof. Het eindproduct mag enkel worden toegepast in of als bodemverbeteraar/meststof. Verbranding van het eindproduct is niet toegelaten;
8. kwaliteitswaarborging:

De dikke fractie digestaat moet beschikken over een kwaliteitsgarantie (geldig keuringsattest). De aanvrager voegt bij de aanvraag ook een ondertekende verklaring toe dat de dikke fractie van het digestaat enkel naar biothermische droging wordt afgevoerd indien een geldig keuringsattest aanwezig is en er zich geen calamiteiten hebben voorgedaan die de kwaliteit zouden kunnen beïnvloeden.
9. een handtekening waarmee wordt bevestigd dat de verstrekte gegevens correct en volledig zijn, met vermelding van datum, plaats, voor- en achternaam en functie van de ondertekenaar.

Struviet

Fosforrecuperatie, in de vorm van struviet (magnesiumammoniumfosfaat), wordt al toegepast in de afvalwaterzuiveringssector. Zo wordt deze techniek in Vlaanderen reeds op volle schaal toegepast in aardappel-/groentenverwerkende bedrijven. Struvietproductie uit mest of digestaat daarentegen staat nog in zijn kinderschoenen.

a. Verordening (EG) 1069/2009

Struviet, gerecupereerd uit de waterzuivering van aardappelverwerking, bevat geen dierlijke bijproducten en valt daarom buiten de scope van de Verordening 1069/2009/EG. Indien struviet afkomstig is uit mest is deze wel onderhevig aan de eisen van de Verordening 1069/2009/EG (zie 1.2).

b. Verordening (EU) 2019/1009

Dit is de 'Product Fertiliser Regulation'. Een uitgebreide uitleg is te vinden onder 1.3.

c. Koninklijk Besluit 28 januari 2013

Voor de handel in mestproducten die niet vermeld worden in de bijlage I van het KB of niet voldoen aan de samenstellingsvoorwaarden, zoals struviet, moet een FOD-ontheffing aangevraagd worden bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (zie 2.1.1).

d. Meststoffendecreet

Struviet, vervaardigd uit afvalwater (niet mest-gerelateerd) wordt als 'andere meststof' beschouwd in het mestdecreet, waardoor mestafzetdocumenten moeten worden aangevraagd.

Wordt struviet vervaardigd uit dierlijke mest of digestaat, dan valt het onder het statuut 'dierlijke mest' - de Nitraatrichtlijn stelt namelijk dat alle producten afkomstig van dierlijke materiaal, dierlijk blijven.

Rekening houdende met de P-verzadiging in Vlaanderen wordt struviet niet rechtstreeks op landbouwgrond afgezet, maar wordt het geëxporteerd of afgezet als grondstof bij kunstmestproducenten/organische meststofproducten.

e. VLAREMA

Voor struviet, afkomstig uit afvalwater, moet een grondstofverklaring aangevraagd worden. Voor struviet afgeleid uit digestaat, waarin afval (VLAREMA conform) is verwerkt, is een keuringsattest vereist. Zonder een grondstofverklaring/keuringsattest kan het product niet op Vlaamse bodem gebracht worden.

Bij het verlenen van een grondstofverklaring worden bij OVAM enkel de milieuhygiënische aspecten van het gebruik van struviet beoordeeld. Het gehalte aan zware metalen, droge stof, organische stof en de pH worden als parameters opgevolgd. De struviet dient te voldoen aan de samenstellingsvoorwaarden inzake maximumgehalten voor verontreinigde stoffen zoals beschreven in bijlage 2.3.1 van VLAREMA.

Voor export is een grondstofverklaring/keuringsattest niet vereist, maar dit document kan de traceerbaarheid van de afvalstoffen wel garanderen aan de afnemer. Dit document kan de toestemming van het land van bestemming mogelijks bevorderen.

Ammoniumsulfaat

In het kader van mestverwerking of ammoniakemissiearme stallenbouw wordt vaak zure luchtwassing toegepast voor de verwijdering van ammoniak. Hierbij wordt een vloeibaar ammoniumsulfaat - spuiwater genoemd - gevormd.

Alle info rond spuiwater vindt u terug in de praktijkgids 'Een luchtwasser, wat nu?' en de brochure 'Ammoniumsulfaat'. Beide zijn terug te vinden op de VCM-website.

a. Verordening (EG) 1069/2009

Doordat ammoniumsulfaat niet rechtstreeks ontstaat uit dierlijke bijproducten, maar uit de neerslag van beladen lucht, valt ammoniumsulfaat buiten de scope van de Verordening 1069/2009/EG.

Ammoniumsulfaat dat ontstaat uit scripping-scrubbing van de dunne fractie wordt beschouwd als dierlijke mest, aangezien er geen eindpunt in de productieketen is vastgesteld. Doordat er geen einde-mest-statuut is, kan het niet vallen onder VO 2019/1009.

b. Verordening (EU) 2019/1009

Dit is de 'Product Fertiliser Regulation'. Een uitgebreide uitleg is te vinden onder 1.3.

c. Koninklijk Besluit 28 januari 2013

Ammoniumsulfaat, verkregen uit een chemische luchtwasser, is opgenomen in bijlage I van het KB, onder sectie 2: Vloeibare meststoffen. Sinds deze erkenning als kunstmest, is een FOD-ontheffing dus niet meer vereist, maar de productnormen worden wel gecontroleerd door het FAVV.

d. Meststoffendecreet

In het Mestdecreet wordt onder mestverwerking ook de omzetting van dierlijke mest naar kunstmest verstaan. Voor de productie van spuiwater kunnen dus mestverwerkingscertificaten verkregen worden. Het product moet hiervoor voldoen aan de voorwaarden inzake samenstelling en gebruik als meststof of bodemverbeterend middel opgenomen in bijlage 2.3.1 van VLAREMA en de voorwaarden in Bijlage I van het KB, zoals hierboven beschreven.

Spuiwater kan dus als kunstmest toegepast worden in de landbouw.

Het spui wordt in de mestbankaangifte zowel door de producent als door de gebruiker aangegeven. De nodige N-inhoudsanalyses worden hierbij aangeleverd.

Transport

Zuiver spuiwater van een chemische wasser kan zonder mestafzetdocumenten worden

getransporteerd (kunstmest). Indien dit gemengd wordt met dierlijke mest, moet het mengsel onder de mestcode 740 afgezet worden. Het mengsel wordt dan terug aanzien als dierlijke mest. Door het risico van vorming van het zeer giftige waterstofsulfide bij mengen, wordt dit echter sterk afgeraden.

Voor mengsels van effluent uit de biologie en chemisch spuiwater geldt dat bij transport de mestcode 740 wordt gebruikt én dat de attesten die toegekend werden aan het effluent (uitrijden winter, uitzondering emissiearm aanwenden) niet meer geldig zijn.

e. VLAREMA

Een grondstofverklaring van OVAM is niet langer vereist, maar het ammoniumsulfaat moet wel nog voldoen aan bijlage 2.3.1 van het VLAREMA 'gebruik als meststof of bodemverbeterend middel'.

f. FAVV

Indien spuiwater afgezet wordt naar derden, is een FAVV-registratie als producent andere meststoffen verplicht. Onder afzet naar derden wordt ook verstaan het gratis of tegen een kost voor de producent afzetten. Hiervoor moet de bijhorende autocontrolegrids gevolgd worden.

NK-concentraat

Voor de verwerking van de dunne fractie digestaat of mest, kan een filtratietechniek (vb. omgekeerde osmose) toegepast worden, waarbij een NK-concentraat verkregen wordt. Het NK-concentraat kan al dan niet een hygiënisatie ondergaan, en al dan niet afkomstig zijn van dierlijke bijproducten (mest of digestaat uit covergisting met mest).

a) Verordening (EG) 1069/2009

Indien het NK-concentraat (deels) gegenereerd wordt uit dierlijke bijproducten is deze onderhevig aan de eisen van de Verordening 1069/2009/EG (zie 1.2).

Export naar Frankrijk

Gehygiëniseerde NK-concentraten (afkomstig van dierlijke bijproducten), kunnen als verwerkte mest geëxporteerd worden naar Frankrijk als deze voldoen aan de NF U norm (42-001).

b) Koninklijk Besluit 28 januari 2013

Voor een NK-concentraat moet een FOD-ontheffing aangevraagd worden bij de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (zie 2.1.1.2).

c) Mestdecreet

Afhankelijk van de inputstromen (niet dierlijk vs dierlijk) worden NK-concentraten aanzien als 'andere meststof' respectievelijk 'dierlijke mest'.

d) VLAREMA

Indien het NK-concentraat (deels) gegenereerd wordt uit afval, is het VLAREMA van toepassing (zie 3.2) en moet het product een keuringsattest hebben.

CONTACT

Voor meer inlichtingen of eventuele vragen omtrent deze brochure kunt u terecht bij het VCM-secretariaat:

VCM vzw Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

Baron Ruzettelaan 1 B0.3

8310 Brugge

Tel.: 050 73 77 72

info@vcm-mestverwerking.be

website: www.vcm-mestverwerking.be

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: CONTRACT KENNISGEVER – ONTVANGER

BIJLAGE 2: KENNISGEVINGSFORMULIER EN VERVOERSDOCUMENT (EG 1013/2003)

BIJLAGE 3: AANVRAAG OM DIERLIJKE MEST UIT TE VOEREN

BIJLAGE 4: AANVRAAG VAN EEN ERKENNING IN HET KADER VAN VERORDENING (EG) 1069/2009

BIJLAGE 5: AANVRAAG OM TOESTEMMING VOOR DE VERZENDING VAN DIERLIJKE BIJPRODUCTEN EN AFGELEIDE PRODUCTEN NAAR EEN ANDERE LIDSTAAT (EG 1069/2009)

BIJLAGE 6: AANVRAAG VAN EEN GEZONDHEIDSCERTIFICAAT

BIJLAGE 7: AANVRAAGFORMULIER FAVV-ERKENNING

BIJLAGE 8: REGISTER VOOR KLEINE MESTTRANSPORTEN MET EEN TRANSPORTMIDDEL MET EEN KLEIN LAADVERMOGEN